

Eesti keeles õppimine ei muuda inimest veel eestlaseks

4. - 13. aprillini käisid nelja tulevase hiliskeelekümbluskooli esindajad õppereisil Kanadas Torontos. Tapa vene gümnaasiumist võtsid reisisa direktor **Henry Kallaste**, õppealajuhataja **Maria Voronova** ning eesti keele õpetaja **Katre Jürgenson**.

Kanada riiklik õppekava on üles ehitatud oskuste, mitte teadmiste peale. Koolis oli lapsesõbralik keskkond, kuid ka õpetaja autoriteet on tajutatav.

Kanadas tegutseb mitmeid erinevaid kumblusprogramme. Hiliskeelekumblusprogrammi eesmärk on, et 9. klassis oleks õpilase keeletase sama kaugel kui 1. klassis kumblust alustanud õpilasel. Palju tuleb seetõttu teha praktilisi tegevusi läbi koolipäeva. Kumblusklassi komplekteerimise eelduseks on lapsevanema avaldus. Sisseastumiskatseid ei tehta.

Selle aasta sügisel avatakse Tapa vene gümnaasiumis üks keelekumblusklass, milles on soovitatavalt 30 õpilast. Hiline keelekumblus algab 6. klassist. Esimene aasta on ettevalmistav, iga päev on kaks eestikeelset tundi. Seitsmendas ja kaheksandas klassis on 76% tudidest

eesti keeles ning 9. klassis 60%. Loomulikult on tunniplaanis vene keele ja kirjanduse tund ning teised võõrkeeled. Eesti keelset õpet on 6. klassis 10 nädalatundi, sh neli tundi eesti keelt, kolm tundi loodusõpetust, kaks tundi käsitööd ja üks tund inimeseõpetust.

Keelekumblus sobib kõigile õpilastele. Kes õpib hästi tavaklassis, saab probleemideta hakkama ka kumblusklassis. Kes seni on saanud enam-vähem hakkama, võib tulevikus saada edukaks tänu kumblusklassis saadud keeleteadmistele ning koostööoskusele.

Kumblusklassis on loomulikult lapsel raskem õppida, kuid siin tuleb appi õpetaja. Esimeste kuude jooksul võivad lapsel vajadusel kasutada tunnis ka emakeelt. Võib tekkida küsimus, kas pole materjali raske õppida eesti keeles, kui juba vene keeleki on selle omandamisega raskusi. Muidugi võib tunni teema vahel osutada väga raskeks, olenemata keelest, milles õpitakse. Sellega on õpetaja arvestanud, et õpilasel on kahekordselt raske ning on alati valmis lisaasetusi andma ja küsimustele vastama.

Katre Jürgenson, Maria Voronova ja Henry Kallaste õppisid keelekumbluse põhitõdesi Torontos toimunud kohtusel.

Foto Vene gümnaasiumi arhiivist

Ei maksa karta, et eesti keele õppimine muudab lapse eestlaseks. See vaid suurendab tulevikus tema võimalusi ennast realiseerida. Keelekumblusklass erineb tavaklassist. Atmosfäär on tunnis vaba ja loominguiline, tihti kasutatakse grupitööd. Õpe-

taja koht ei ole mitte klassi ees, vaid õpilaste kõrval (Kanadas õpetaja laud, kui selline, hoopis puudus), tihti on võimalik õpilastel suhelda külalislitega.

Kanada kogemus on näidanud, et kumblusklassi lapsed on avatumad, paremad suhtlejad ja

loovamad. Nad tutvustavad paremini keha keelt, on paindlikumad ning kohanevad kiiremini erinevates kultuurikeskkondades.

Henry Kallaste, vene gümnaasiumi direktor

Kulu põletamine on keelatud

Paljud on minult küsinud: "Kas kevadel kulu tohib põletada?" Vastan alati "ei". See on keelatud siseministri 8. sept 2000. a määruse nr 55 § 24 lg 9 nõudel. Kuigi kulu põletamist lubab keskkonnaministri 15. juuni 1998. a määrus nr 46 lg 10, on see väga komplitseeritud. Käesoleval kevadel on see aeg ka juba möödas.

Tegelik elu on näidanud, et me ei oska kulu põletada – tuli väljub sageli kontrolli alt. Vastavalt 1. septembrist 2002. a kehtima hakanud karistusseadustikule võib järgneda sellele rahaträhv eraisikule **18 000 kr** ja juriidilisele isikule **30 000 kr**. Mõtelge sellele enne, kui süütate tiku.

Kui kulu on kokku riisunud, siis on see praht. Ja prahti põletamine on küttekoldevälise tule tegemine. See on täpselt paika pandud siseministri 14. nov 2000. a määrusega nr 68. Vaatame seda lähemalt:

P86 – Põlevmaterjali prahti võib põletada... objektile tuule kiirusel kuni 1,5 m/s (see on peaaegu

tuulevaikus) selleks kohandatud mittepõleva alusel või kuivanud taimestikust puhastatud mineraalpinnaal tuletõõ üle järelevalvet teostava isiku juuresolekul. Avaliku lõkke tegemise peab selle korraldaja eelnevalt kooskõlastama kohaliku päästeasutusega.

P87 – Prahipõletamise ja lõkete tegemise koht objektile peab paiknema vähemalt 15 m kaugusel mistahes ehitisest või põlevmaterjali lahtisest hoiukohast ja vähemalt 30 m kaugusel metsast. Avaliku lõkke tegemise koht peab paiknema mistahes ehitisest, põlevmaterjali hoiukohast või metsast vähemalt 50 m kaugusel.

P88 – Pärast prahti põletamist ja lõkke või muu küttekoldevälise tule tegemist tuleb põlemisjäätid hoolikalt kustutada veega üleva lamise või mulla või liivaga katmise teel.

P89 – Mistahes küttekoldevälise tule tegemisel tuleb lisaks käesoleva määruse nõuetele järgida kohaliku omavalitsuse volikogu kehtestatud heakorraeskirja

ning metsa ja muu taimestikuga kaetud alade kohta kehtestatud tuleohutusnõudeid. Mitmes omavalitsuses on kehtestatud kalendaarsed tähtajad, samuti L-Virumaa Päästeteenistuse Häirekeskuse teatamise kord, et ei tekiaks valesid väljakutseid jms.

Kui põletatava prahti hunnik on nii suur, et kõrvalised isikud võivad seda pidada tulekahjuks, siis teatage sellest enne süütamist häirekeskusele **tel 112**.

Ärge lubage oma alaealistel lastel (ka täiskasvanu juuresolekul) süüdata kulu või lõket. Lahetisel tulel on kogu aeg olnud maagiline mõju inimestele (lapses on selles suhtes eriti tundlikud). See võib hiljem väga valusalt kätte maksta. Näidake ja õpetage lastele, kuidas saab tuld piirata. Rääkige lahtise tule juures selle kasulikkusest ja kahjulikkusest. Rääkige ka, kuidas nad peavad tegutsema, kui kodus kogemata tekib tulekahju.

Olavi Lossi, tuleohutusejärelevalve juhtivinspektor

Kodulinn turvaliseks

16. aprillil algas juba neljandat korda peetav kuritegude ennetamise kuu "Muudame elukeskkonna turvalisemaks". Sellel aastal on kuritegude ennetamise rõhk noorte õigusrikkumiste ennetamisel. Olulist rolli noorte õiguskuuleka käitumise kujundamisel omab nii seadusandluse kui ka kodanikuõiguste ja kohustuste tutvustamine. Seoses üle riikliku kampaaniaga toimub ka Tapal 5. - 10. maini turvalisuse nädal "Kodulinn turvaliseks", mille kulminatsiooniks on teabepäev Tapa spordikeskuses ja selle vahetus läheduses.

Turvanädala raames on Tapa koolidel võimalik tasuta tutvuda turvafirma Falk koolivalvega, võtta osa narkoteemalistest loengutest, tutvuda karistusemääradega, esitada küsimusi politseile, saada teavet politseitöö kohta ja vaadata õpetlikke lühifilme. Sõbralikus õhkkonnas toimuvad korvpalli- ja võrkpallimatšid turvatöötajate ja kooliõpilaste vahel.

Turvanädal lõppeb 10. mail spordikeskuses toimuva kogu

perle mõeldud teabepäevaga. Ootame kõiki kell 12. Üritus on tasuta. Märulipolitsei tutvustab erivahendeid ja treeningprogrammi. Turvafirma Falk tutvustab kaasaegset turvaautot, varustust, kodu- ja autovalvet. L-Virumaa päästeteenistuse töötajad ootavad lähkeste kõiki majaomanikke projektidega, mis vajavad nendepoolset abi või kinnitust. Demonstreeritakse süttinud riiete summutamist, tulekustuti praktilist kasutamist, hoone kustutamist esmaste kustutusvahenditega. Õues on tutvumiseks uusim tuletoortehnika. Kohal on ka Eesti Kaitsejõud relvanäitusega, narkokoerad, Tapa AIDS-i ja narkoennetuskeskus, Elektri-kontrolli Keskus ja Tapa Majaomanike Selts. Tapa haigla kiirabi tutvustab esmaabivahendeid ning vajalikke telefoninumbreid. Nõu ühistu loomise kohta jagab Tapa Korterühistute Liit.

Ilmar Kald, Tapa linnavolikogu turvalisuse komisjoni liige

Tapa muuseum tutvustab pastapliiatseid

Tapa muuseumis avatud näitusel "1000 pastapliiatist Tapa kogujatel" saab tutvuda kollektsionääride Lembit Aimala, Annika Müntseri ja Urve Vilderseni pastapliiatiste kollektsioonidega.

Pensionär Lembit Aimala on välja pannud 500 pastapliiatist oma 40 aastat tagasi asutatud kogust. Takom VM OÜ pearaamatupidaja Annika Müntser kogub juba kolm aastat asutuste, ettevõtete ja firmade pastapliiatseid. Tema kogust on näitusel 400 eset.

Tapa gümnaasiumi töötaja Urve Vilderseni on kaks aastat kogunud ettevõtete ja firmade logodega pastapliiatseid.

"Näitus annab ka väikese ülevaate kirjutusvahenditest läbi aegade alates hõbelest ja krihvlist-tahvlisist sulgedest ja sulepeadeni. Eraldi on välja pandud kirju-

Pastapliiatiste näitus toimub Tapal esmakordselt

Foto Heiki Vuntus

tuslaugarmituuriid. Pisut on ka kirjandust kirjutusvahendite kohta," selgitas Tapa Muuseumi direktor Harri Allandi näituse ajaloolist poolt Virumaa Teatja ajakirjanikule. Heiki Vuntus

Tähelepanu pöörati tööstuskaupadele

Aprillis kontrollisime koos Tarbijakaitseamet peainspektori **Tiitu Baumanniga** olukorda Tapa kauplustes ja teeninduses. Seekord pöörasime rohkem tähelepanu tööstuskaupadele. Kontrollisime märgistuse eeskirjadest kinnipidamist.

Vabariigi Valitsuse 9. apr 2002 määrus nr 125 "Kosmeetikatoodete märgistamise eeskiri" jõustus 01.06.2002. Kuni 1. jaan 2003 võis müüa veel sellele määrule mittevastava märgistusega tooteid. Nüüd enam mingeid kõrvalekaldeid lubatud ei ole.

AS OG Elektra parfümeeriaosakonnas aadressil Jaama 1 oligi probleeme kosmeetikatoodete märgistusega. Seekord oli karistuseks hoiatustrahv 200 kr. Puudused peab kõrvaldama. Kindlasti tuleb järelkontroll.

Kuna seekord käisime ainult ühes kosmeetikatoodete müüjiga tegelevas kohas, siis juhin ka teiste müüjate tähelepanu sellele, et käesoleva eeskirja täitmise kontrolli jätkatakse. Müüjad peavad jälgima, et kaup oleks korrektselt märgistatud. See eeskiri ei ole väga mahukas ja ma arvan, et selle täitmiselega saavad kõik müüjad hakkama.

ÕÜ Stellana spordipoes Pikk tn 7 puudus osadel kaupadel eestikeelne kasutamisujuhend. Jällegi karistuseks hoiatustrahv 200 kr.

Kaupade juures peab olema eestikeelne teave nii tootja, maaletootja kui ka eseme enda kohta, keerukamalt kindlasti ka kasutamisujuhend. Tõlge peab vastama ori-

ginaalile ja mingil juhul ei tohi seda katta. Sellest on palju räägitud, aga ikka veel eksitakse selle nõude vastu.

FIE Mart Kork tegeleb kummade remondiga ja paigaldusega aadressil Pikk tn 3. Seal olid asjad peaaegu korras. Oli olemas kauplemisluba, nähtaval kohal oli hinnakiri, mis kahjuks oli kinnitatamata. Teeninduskiri aga näeb ette, et hinnakiri peab olema kinnitatud teenuse müüja või tema volitatud isiku poolt.

Veel käisime Keskuse poes. Kontrollitud kaupadel olid olemas eestikeelne kasutamisujuhendid. Jäime kauplusega rahule.

Omaette probleem on valmisriiete müük. Seekord akti ei teinud, küll aga juhtisime tähelepanu sellele, et kaupadel peab olema korrektne märgistus – peavad olema hooldustähistused. Tihti kohtame müügil kaupa, kus puudub igasugune tarbijale vajalik teave nii suuruse, materjali kui hoolduse kohta. Veel hullem, kui on märgistus, mis ei vasta tegelikkusele. Sellest, kontrollide jaoks tehtud märgistusest pole küll kellelegi kasu.

Samuti peavad kaupluses olema kauba saatedokumendid. Nõue kehtib ka turul müüdava kauba kohta. Ei ole sugugi nii, et kui müüa avaturul valmisriideid või jalatseid, siis seadused ei kehti. Arusaamatuse vältimiseks soovitan turul kauplemisele endale selgeks teha "Turgudel ja tänavatel kauplemise üldeskirja".

Helle-Anne Org

LÜHISÕNUMED

23. aprillil külastasid Tapa linnaraamatukogu **Hanna Päiväranta** Helsingi Euroinfokeskusest ning Euroopa Liidu teabekorraldajad Lääne-Virumaal **Maarja Rossmann** ja **Anne Mäeots**. Külalisi huvitas Euroopa Liitu puudu-

tavate materjalide (nii paberkanjal kui ka interneti vahendusel) kasutamine. Hilisemas vestlusringis vahendas Hanna Päiväranta Soome euroliidukogemusi ning tõdes, et tõsisem selgitustöö algas just pärast Euroopa Liitu astumist.

ÜKS KÜSIMUS

Eneli Nahkur, töötu: "13. veebruaril k.a Virumaa Teatjas ilmunud artiklis "Tapa tööstusküla kasvab jõudsalt" teatab Kuno Rooba intensiivsetes läbirääkimistest linnavalitsuse ja linna potentsiaalsete investeerijate vahel. Kui kaugel on läbirääkimised ja miks ei saanud märtsikus avalikkust rõõmustada teatega tööstusküla kasvust?"

Kuno Rooba, Tapa linnaape: "On heameel, et Tapa tööstusküla arengu vastu tunnevad huvi teiste valdade kodanikud. See näitab, et Tapa linnavalitsuse poolt aastaid

tagasi loodud ettevõtmine on laiema kandepeinnaga kui ainult üks omavalitsus. Peale veebruaril VT artiklit on Tapa linn võõrandanud tööstuskülas Karja tänava 7 kinnistu. Kinnistu Karja-Põik 8 müük on pooleli ja kinnistu Karja 1a on eelläbirääkimistega pakkumisel, müügikuulutus ilmub 17. aprillil EPL-s.

Kõigil ettevõtlikel inimestel on võimalus osaleda ja luua uusi töökohti Tapa linna ja lähimbruse elanikele. Tapa tööstusküla arendamine on pidev protsess, mis toimub koostöös ettevõtjatega."

Tapa gümnaasiumist

Oma teises koolielu käsitlevas artiklis laskan üldisi haridusalaseid aspekte. Ma ei ütle, et need on kõige teravamad küsimused, kuid nendest räägitakse kõige sagedamini. Loodan, et lugeja võtab asja nii – alati on erinevaid vaatevinkleid, mis ei välista teisi sama õigeid. Sissejuhatava osa kokkuvõtteks võib öelda nii – ei ole olemas must-valgeid, vaid on mitmevärvilised olukordade lahendused. Ülikond, mis sobib ühele, ei ole vastuvõetav teisele. Pedagoogika on tihti katsetuste ja proovimise teema. Ei ole olemas kindlat, ainuõiget ja ühest lahendust erinevatele asjadele.

Kas Tapa gümnaasium on optimaalse suurusega?

Küsitakse, miks Tapa gümnaasium on nii suur või nii väike, kui ta on. Laste arv on viimase viie aastaga mitmetel põhjustel jõudsalt kasvanud.

Ma arvan, et Tapal peaks olema kolm kooli – algkool, põhikool ja gümnaasium. Pärnis eraldi majades ja omaette. Kuid igaüks saab aru, et see pole võimalik ja oleks ka väga kallist ülevaate pidada. Probleemid erinevate kooliastmetes sobitamisel on olemas. Ainult üks humoristlik näide. Oli talv ning ka koolimaja külm. Ühel päeval olid väikesed (s.t algklassid) kodus. 12. klass käis rahulolevalt mööda kooli ja ütles – vot see on kool, rahulik ja vaikne.

Miks osa õpilasi ei taha õppida?

See on mitmetahuline probleem. Eesti koolisüsteem on suuresti orienteeritud faktiõppele. Väga vähe on õppekaavades loominguilistust ning eluõppe suunatust. Paljudel õpilastel on üks või teine aine üle jõu käiv. Tekib koolipinget, mitte rahulolu kooliga, raskused lõpuks koolikriitilist ja stress. (Seda on valus ja raske öelda, kuid see on paljus koolisüsteemi kodeeritud). Kui õpilasel on tihti probleemi kind kodus, raskused suhtlemisel sõpradega, ümbritsevatega ning raskused isiklikkus elus, siis saamegi õpilase, kelle läbilõõgivõime elus ning koolis hakkamasamine on kaheldava väärtusega. Ka on mingi hulk õpetajaid, kelle arusaamad ja õpetamisvõtted ei soodusta kõikide õpilaste koolis edasijõudmist. Tark lapsevanem peab jälgima, millal, miks ja kus tekivad tema lapsel kooliprobleemid. Neid tuleb hakata lahendama samm-sammult, mitte ühe hoobiga, sest see võib hiljem tuua suuri tagasilööke. Siin peaks lapsevanem pöörduma klassijuhataja, õppealajuhataja, direktori või psühholoogi poole. Abi ja kolmepoolne koostöö – lapsevanem-laps-kool – annab kohe tulemusi ning mõne ajaga saab üle ka suurematest raskustest.

Kes on hea õpetaja?

Sellele küsimusele ei ole jällegi ühest vastust. Alati võib olla nii, et ühele meeldib üks ja teisele teine õpetaja. Aastatega loetakse "tibusid" üle, s.t õpilased, vilistlased, linnarahvas, lapsevanemad, kooliõpetajad ning juhtkond ja omavalitsuse tegeles selekteerivad mingi hulga õpetajaid, keda peetakse headeks. Seda on võimalik vormistada ka paberil. Muidugi on elus muutu, vaidlusi, kuid keegi ei pretendeeri ju selle küsimusega ühe, vaid ikkagi suurema hulga õpetajate hinnangule. Mina arvan, et just need eelpool nimetatud isikud on pädevad hindama, kes on hea või kes halb õpetaja. Hinnang antakse pikal perioodil ning see on küllalt objektiivne. Kõik ei eksi. Ühe-kahe eksimuse pärast, mida võib üks või teine õpetaja vahel teha, ei saa teda veel maha kanda ega halvaks õpetajaks nimetada. Tark õpetaja teeb viigadest järeldusi ning õpib neist tulevikus. Igal juhul saab õpetajale hinnangu anda veel tulemusi ning saavutuste järgi. See on kõige lihtsam võimalus, mida riik praegu suuresti propageerib (riigieksamite tulemused, tasemetööd jne).

Kas Tapa gümnaasiumis on halbu õpetajaid?

Ei ole absoluutselt head õpetajaid, nii nagu ei ole ideaalset inimest – seega iga õpetaja on häid ja halbu külgi. Hea õpetaja võtab suuna oma vigade vähendamisele ning õpilase õpetamisele-kasvatamisele. Ta leiab lahendusi ning otsib kontakti õpilasega, loodab leida igas noores isikus võimalusi läbi oma aine tema arendamiseks ning eluõpetuseks. Ma arvan, et ka meie gümnaasiumis on üksikuid halbu õpetajaid.

Kuidas tegutseda, kui näed, et nooruk käitub linnas halvasti?

Olenevalt teost tuleb teda korraldada kutuda või teatada politseile. Kui ise ei julgeta, siis on selleks ühiskonnas olemas korrakaitseorganid. Ma ei taha küll käsi puhtaks pesta, aga kool peab korra tagamisega tegelema koolis, linnas on see teiste ülesanne. Muidugi võib teatada sellest kooli ja kool teeb halva teo sooritanud nooruki kohta omad järeldused. Eesti ühiskond (nende seas ka Tapa linna elanikud) peab teadma, et vastutus lapse eest on seadusega pandud lapsevanemale ning seega peab ühiskond hakkama küsima lapsevanemalt (kasvõi kaudselt), miks tema võtuse käitub seadusevastasel.

Kuidas lahendada arusaamatusi oma lapse ja õpetaja vahel?

Jälle ei ole ühest vastust, kuid loogilise rea saab kokku panna. Iga õppeaasta alguses (viimased 6 – 7 a järjest) laseb Tapa gümnaasium välja väikese inforaamatu kooli kohta. Seal on sees põhiline info õpetajatest, andmed kooli kohta, tunniajotusplaanid jne. Alati võib lapsevanem tulla või helistada kooli ning küsida klassijuhatajal teavet. Probleemi lahendamist on kõige parem alustada klassijuhatajast. Kui leitakse, et lahendus pole vastuvõetav, pöörduge õppealajuhataja, direktori, hoolekogu, Tapa linnavalitsuse lastekaitseinspektori või linnapea poole. Ei ole mõtet (seda on Tapa gümnaasiumis ka vähe ette tulnud) minna haridusosakonda või ministeeriumisse. Lahendus tuleb leida ikkagi kooli sees. Alati võib öelda, et süüdi on õpetaja-õpilase konfliktis üks või teine pool. Minu arusaam on selline: koolis on primaarne õpilane, temaga tegelemine on õpetaja töö. Alati tuleb raskusi ette, kuid õpetaja on ette valmistatud spetsialist tegelema ning õpetama õpilasi – noori isikusi. Lahendusi peab leidma ja otsima ning tark õpetaja leiab neid ise ilma kõrvalise abita. Lisan kohe, et alati on ka küllalt väljapääsmatu olukordi, mis koolis ette tulevad. Näiteks osa õpilasi pole võimalised või ei taha üldse midagi peale rumaluste ning pahanduste teha. Nende kasvatuse kodus on kergelt öeldes olnud kehvapoolne.

Kuidas olla, kui laps on väga aktiivne ning rahutu?

Küllalt palju (tänapäeval aina rohkem) on koolis õpilasi, kelle närvikava on ebastabiilne. Selline õpilane on hüperaktiivne, tal võivad olla suured kontsentratsiooniprobleemid. Siin tuleb leida optimaalne õppekava lahendus õppimistingimuste parandamiseks koos õppealajuhataja, loogopeedi, psühholoogi ja psühhiaatriga. Lihtsamalt öeldes, kui te arvate, et teie lapsel on probleeme algklassides, pöörduge klassijuhataja kaudu Tapa gümnaasiumi õppealajuhataja Tiina Piibu poole, sealt saate objektiivset infot ja abi.

Neid vastuseid kirjutades on terve hulk sõnu ritta pandud, aga küsimusi on veel ja veel. Proovin nendele tulevikuski vastuseid leida. Tuletan meelde, et alati on võimalik ühest arengust leida mitmeid arenguteid. Ainult otsimine on vajalik.

Elmu Koppelmann,

Selline pilt avaneb Tapa sädalinnas Rohelisel tänaval Hommiku alajaama kõrval juba pikemat aega.

Foto Heiki Vuntus

Prügi tekitab probleeme

Lõpuks ometi on kevad käes. Koos lume sulamisega tekkis kohe ka hulgaliselt probleeme. Üheks suuremaks on nähtavale tulnud praht. Talvel oli see kõik lume all peidus ja inimesed olid rahulikumad. Nüüd aga on tulnud järjest pahaseid telefonikõnesid ja ka otseseid kohtumisi inimestega.

Muret on palju. Üheks suuremaks on jätkuvalt Tapa turg. Praeguseks on olukord paremaks läinud, aga mis seal vahepeal toimus, oli lausa kohutav. Mida seal kõike maas ei vedelenud: paberi- ja papitükke, kilekotte, plastmasspudeleid, puruksõidetud õllepurke ja pappkaste. Kioskide taga vedesid suured prahihunnikud. Paistab, et kõige tähtsam tegevus on turul kauplejalt raha korjamine, koristamine käib muuseumis. Täna seadega suurem praht turult koristatud, aga seda tänu teiste inimeste sekkumisele. Kas tõesti ei saa ilma pahanduste ja karistusteta korda majja?

Olukord on kole ka endises sõjaväelinnakus. Käisin sealsete elanike palvel olukorra tutumaks. See on tildse üks troostitu koht. Varem, rämp, poollühjad majad, laudadega kinnilõõdud aknad. Probleem on palju. 28. aprillil käisime koos abilinnapea Mati Mitiga uuesti seal. Koristustööd käisid, sellele tööle on rakendatud töötud. Mitu sõnul on loostust, et sel aastal lammutatakse Loode tänaval asuvad varem ja ka endine ohvitseride klubi, kokku viis hoonet. On loostust, et midagi hakkab muutama paremuse poole.

Ajalehe "Sõnumed" kahes viimes numbris on olnud juttu jäätmeäitlusest ja ka sellest, et prahi omavõlline ladestamine linna territooriumile on karistatav. Palatakse sõlmida jäätmeäitluselepingud. See on tekitanud inimestes vastakaid arvamusi ja esile on kerkinud palju küsimusi.

Paljudel on prügikonteinerid olemas, lepingud sõlmitud ja probleeme pole. Teised leiavad, et prügikonteinerid on väga kallid ja neil sellist raha pole. Nii palju prahiti neil ka ei ole, et suurt konteinerit vaja

läheks.

Inimeste soovil uurisin veidi seda probleemi. Prügikonteinerid on võimalik saada mitmes suuruses ja ka hinnad on erinevad. On võimalus konteinerid osta ja ka firmalt rentida. Tapa linna teenindavad kolm jäätmeäitlusega tegelevat firmat.

Kõigepealt kohalik AS Takom. Müügil on uued 0,75 m² konteinerid hinnaga 1 600 kr, samas võib kasutatud konteineri saada 500 krooniga. Konteinerite rendiga nad ei tegele. Küll on neil võimalik tellida prahiveoks autot.

Veel tegutsevad Tapal AS Vaania ja Ragn-Sells Eesti AS. Nendelt on võimalik konteinerid nii osta kui ka rentida. Need on väga erinevates suurustes, vastavalt sellele ka hind ja tühjendamistasu. Kes konteinerit endale osta ei taha, saab rentida, siis aga sõlmatakse leping nii, et tühjendamine toimub kord kuus. Kui aga prügi on vähe, on kasulikum konteiner välja jasta, sest siis tullaakse tühjendama vastavalt vajadusele, kas või ainult kord aastas. Konteinerit ei pea tingimata ostma prahiveoga tegelevast firmast, neid on müügil ka kauplustes. Tähtis on, et konteineritel oleksid käepidemed töstmiseks. Kauplustes on konteinerite valik päris suur ja ka hinnad on taskukohased. Iga inimene otsustab ise, millise konteineri ta valib ja kellega lepingu sõlmib ja millistel tingimustel.

Arvan, et me kõiki tahame, et linn oleks ilus ja puhas. Selle nimel peaksime natuke vaeva nägema. Tuleks teha lõpp sellisele suhtumisele: peasi, et silma alt ära. Õu tehakse puhtaks. Aga aiaääred, kuuride tagused jms? Mida kõike sealt küll leida võib! Ja mis sinna enam ei mahu, need viime Roti metsa või mujale. Ja ise me hädaldame, et pole kuhugi jalutama minna, igal pool vedeleb rämp. On ju nii? Või mida teie arvate?

Helene-Anne Org

Lubjaseminar annab nõu hoonete korrastamiseks!

16. – 17. mail korraldab Tapa linnavalitsus koostöös Rootsi riigi ja Rootsi väikeettevõtjate Knut Åkesson ja Lea Täheväli Strohiga projekti "Teadmiste ülekandmine Eestisse: Ehitushooldus traditsiooniliste materjalidega".

Projekti raames toimub lubjateemaline seminar, mis on mõeldud kõigile renoveerimise huvitatud majaomanikele ja ehitusettevõtjatele. Seminaris eesmärgiks on linna kivi- ja krohvitud pindade võimalikult soodne ja otstarbekas renoveerimine.

Kultuurikoja saalis toimub mõlema päeva hommikut algusega kell 9 teoreetiline osa illustreeritud filmide, slaidide ja video-

programmiga. Pärastlõunal toimub praktiline osa – Pika tänaval fassaadidele tehakse töid näidispindadel ettevalmistuse viimistlustöödeni lubimaterjaliga. Osalejatele jagatakse teoreetilist kirjallusliku materjali ja kahepäevaste kursuste läbinutele antakse tunnistus. Linnavalitsuse säästva arengu osakond on kaasanud lubjapäevade seminari kampaaniasse "Korras maja".

Lubjaseminarist osavõtjate eelregistreerimine toimub ja infot saab Tapa linnavalitsuse säästva arengu osakonnast või telefonil 032 20 021.

Loodame rohket ja aktiivset osavõttu!
Liina Kald, Jaan Viktor

Segakoor „Leetar“ tervitab kevadet

Jälle hakkab lõpule jõudma segakoori „Leetar“ lauluhooaeg. Aja kiire vool on endaga kaasa toonud kevade, segakoorile „Leetar“ sedakorda üheteistkümenda. Seljataha on jäänud pikad ja pimedad prooviõhtud väga kohusetundliku dirigendi **Ahti Raiase** juhendamisel. Nüüd on suur tahtmine tervitada kevadet ja lauluõproua traditsioonilise kevadkontserdiga. Selgeks on õpitud uusi laule ja meelde tuletatud vanu lemmikviise. Meie kava muudavad värvikamaks **Ljubov Laur** ja **Mart Kroon**, kellel kontsertmeisteri **Anne Otto** saatel on oma kodulinna kuulajatele varuks ka väike üllatus.

Loodame, et suudame teile pakkuda mõne tuntud viisijupi, mis tooks kasvõi mõtetes hetkekski tagasi selle, mis kord oli ja viiks teid unistustes sinna, mis võiks tulla.

Juhtub ju, et vahest, kui oleme kurvad ja argimuredest-pingetest vaevatud, on just muusika see, mis mängib hingele äratust. Kui oskad seda tajuda, siis tunned, et su hall argipäev on hoopis säravam ja rikkam. Muusika suudab anda igas hetkeluukorras julgust uskuda, et meie ümber on siiski veel midagi ausat, igikestvat ja

usalduskindlat, mis ei reeda ega hülgas sind kunagi.

Tulge vastu võtma meie tagasihoidlikku kevaderõõmu, sest inimestele, kes südamega midagi loovad, on suurimaks rõõmiks see, kui nad saavad rõõmust helisema panna kasvõi üheainsa nukruse nurgas oleva hinge.

Meil on rõõm teiega kohtuda laupäeval, 3. mail Tapa kultuurikojas. Teile esineb segakoor „Leetar“ dirigent Ahti Raiase juhendamisel ja solistid Ljubov Laur ja Mart Kroon. Kontsertmeister on Anne Otto. Kontsert algab kell 18 ja üritus on tasuta.

2002/2003. a laulavad kooris: sopranid – **Hellen Allik, Krista Maurus, Luule Nei, Ene Ojaperv, Ave Papp, Helgi Raigla** ja **Leeve Vahtramäe**; aldid – **Tiiu Ernesaks, Kairi Kroon, Helju Mikk, Lehte Raat, Emmi Augjärv, Irene Kailve, Lydia Pihel** ja **Liggi Rattasepp** (kandidead on **Maris Jürgenson**); tenorid: **Heinrich Kivisoo, Vello Raagets, Aksel Rehelem** ja **Heldur Uibo**; bassid – **Aare Aimla, Ilmar Sepping, Lembit Vomm** ja **Andres Aps**. Koori sponsor on Hoogla talu Lehte valla Rägavere külast. Kairi Kroon

SPORT - SPORT - SPORT

15 mängu 10 päevaga ehk kuidas tuli Eesti meistrititel

Sportklubi Tapa noored 1990. – 1991. a sündinud käsipallurid mängisid 10 päeva jooksul 15 mängu. Seda on palju, kuid lihtsalt kaks suurt turniiri sattusid kokku. Mõlemad turniirid õnnestusid.

18. – 21. aprillini toimus Tšehhi Vabariigi pealinnas Prahas suur rahvusvaheline turniir käsipallis. Seal osales 420 võistkonda 22 riigist. 12 – 13-aastaste vanusegruppi oli 55 võistkonda 12 riigist.

Sportklubi Tapa võistkond oli ühes alagrupis Horvaatia, Rootsi, Läti, Tšehhi ja Slovaki klubi võistkondadega. Kuuest mängust saadi kuus võitu ja võideti alagrupi. Raskusi oli ainult lätlastega, keda võideti kuue väravaga, teised alistusid kergemini. Raskusi ei olnud ka tuntuud käsipallimaade Horvaatia ja Rootsi klubi de noorte alistamisega.

1/8 finaalis mindi kokku Tšehhi klubi Vršovice Sokoli võistkonnaga. Ka see mäng võideti tulemusega 15:7.

Sellega oldi kaheksa parema võistkonna seas, kuhu ei jõudnud ükski teine selle vanuse Eesti võistkond. Veerandfinaalis tuli vastseks Sloveenia spordiinternaatkooli RK Cimos Koper võistkond, kes tuli ka hiljem turniiri võitjaks.

Esimene poolaeg oli nagu halb unenägu – poisid ei jõudnud ja vastased olid pea igas mänguolemendis üle. Poolaeg kaotati 3:10 ja terve mäng 13:20. Kuid teisel

poolajal oli näha, et osatakse ka nendega mängida, aga oli juba hilja, rong oli läinud. Vastsed olid paremad.

Teisipäeva õhtul jõuti koju ja juba reedel oli Eesti meistrivõistluste II voor. Esimestest mängudest oli näha, et ei jõutaks ka püstühiliselt oldi väsinud. Seitsemest mängust võideti viis. Kaotati Põlvale ja Tallinna Siili Pallimänguklubile. Kaotused polnud suured, kuid võib ainult meelde tuletada, et I ringis võideti neid ülekaalukalt. Võidud tulid Viljandi, Valga, Kehra, Viimsi ja Tallase HC üle.

Seega tõi meie sportklubi D-vanuseklassi võistkond üle mitme aasta Tapale poiste Eesti meistritiitli käsipallis.

Võistkonnas mängisid: **Kaspar Lees, Alari Mets, Mikk Mäesepp, Mart Lepp, Mihkel Koppelmann, Siim Moldau, Rait Ageni, Rauno Tali, Jauno Oja, Kristjan Keskül, Margus Õun, Aleksander Oganov, Pavel Muntjan** ja **Jaanus Eisan**. Turniiri parimaks mängijaks tunnistati tapalane Alari Mets ja võistkonna parim oli Mikk Mäesepp.

Nii mängiti 10 päeva jooksul 15 mängu ja saadi 12 võitu ning 3 kaotust. Ei ole paha, kuid mis liig, see liig. Aga sport on juba selline – tuleb osata õigel ajal pingutada ning oma parimat tulemust näidata.

Elmu Koppelmann, treener

Saalihoki Tapal

Saalihoki on viimaste aastatega kiiresti populaarsust kogunud. Mõeldumud aastal alustasid meistrivõistlustega ka naised. Meestele oli 27. aprillil lõppenud hooaeg juba üheksas. Eesti saalihoki meistriks tuli pärast tasavägist (mängudega 7:5, 2:6, 6:5) finaalseeriat TTÜ-ga Jõgeva Tähe, kes nüüdsest on kuuekordne meister. Hetkel on Eestis meistriliiga (8 meeskonda) ja esiliiga (9 meeskonda) meeste ja meistriliiga naistele. Kuna huviliste hulk kasvab, siis on peagi oodata meeste ka II liigat.

Selle lühikese saalihoki tutvustusega kutsun kõiki huvilisi Tapa spordikeskuses-

se, kus 3. mail algusega kell 10 on võimalik näha Eesti naiste saalihoki meistrivõistluste otsustavaid mänge. Siin toimuvad nii veerand- ja poolfinaalid kui ka finaali.

Märtsi algul toimusid Tapal meeste poolfinaalid, nüüd on siis naiste kord. Hetkel käivad läbirääkimised lisaks saalihoki liidule ka korvpalli ja sulgpalli alaliitudega, nii et järgmisel hooajal näeme juba traditsiooniliselt põnevate maadluse, võrkpalli ja käsipalli lahingute kõrval kindlasti ka palju muud huvitavat.

Toredat ja sportlikku kevadet algust!

Riho Lööper

Träd in i dansen - Rootsi rahvatantsumissa

Euroopa muutub praegu kiiresti. Erinevad kultuurid rikastavad ka meie maad järjest enam. Kirikumuusika seisukohast tähendab see, et me avame end paljudele muusikalistele väljendustele. Nii hästi ortodoksne "Kyrie", aafrika võitluslaulud kui ka Kesk-Ameerika rahvalikud missad. Kuid "Astu tantsu sisse – rootsi rahvatantsumissa" tahab meid kesk kultuurilist mitmekesisust tuttavaks ja lähedaseks teha meie oma rahvaliku ja kehalse muusikakultuuriga. Kirik on traditsiooniliselt alati hoidnud rahvaliku muusika suhtes teatud distantsi. Kirikumuusika on olnud üht ja rahvalik muusika teist laadi. See missa ei ole rahvamuusikamissa, vaid on pigem rahvalik pillimehelik missa, kus meie tavallised rahvatantsurütmid moodustavad kondikava.

Siin on nüüd võimalus sõlmida kontakte kohalike rahvatantsurühmade, pillimeeste, teiste tantsu- ja lauluhuvilistega ning keha täieli-

ku osavõetuga pühitseda Kristuse kohalolekut leivas ja veinis, tantsus ja laulus, vabal ja kiidulaulus. Kui kirikumuusika on koht, saab paljusid missa momente niiviisi rahvatantsugrupi poolt tantsuga täiendada, näiteks Laudamus, Sanctus ja lõppolka. Teisi momente võib kujundada ühe üksiku tantsija või väikese tantsijate grupi poolt. Näiteks halastuse palve ja Agnus Dei.

Oleme 30-liikmeline grupp. Meie hulgas on kolme koori liikmeid, samuti vaimulik ja kaks kantorit, tantsijad ja mõned pereliikmed. Enamus meist on Kolsva alevikust. Põhjus, miks me nüüd reisisime Eestisse ja esitame rahvatantsumissa Rakvere Kolmainu kirikus, Tapa Jakobi kirikus ja Kadriina kirikus on järgnev. Kontserdi idee tekkis seoses Kungsõri Rotary klubi ja Porkuni kooli vaheliste kontaktidega. Tänu Kungsõri Rotary klubile olid kolm õpetajat Porkuni koolist möödunud aasta mai-

kuus õppereisil Rootsis. Külastati ka Malma kirikut, kui seal ühel pühapäeval oli rahvatantsumissa muusika, tantsijate ja koorilauluga. Sealt hakkas idanema idee viia rahvatantsumissa läbi Eestis - Rakveres, Kadriinas ja Tapal. Oleme pikka aega seda reisi Eestisse planeerinud. Lõpuks oleme selle toreda osa juures, et võime viia rahvatantsumissa läbi teie juures, meie naabrid Eestis. Me ootame suure rõõmuga seda kohtumist.

Osalejad on Kolsva koor (juhiks kantor Anders Karlsson), samuti mõned Himmeta-Bro koori ja Västra Skedvi koor liikmed (Ingrid Erikssoni juhendamisel) ja vaimulik Håkan Rosenqvist. Lisaks tantsijad, kes tantsivad rahvatantse koos eesti tantsijatega, samuti muusikud Jaanus Põlder juhendamisel.

Kohtumiseni rahvatantsumissal Tapa Jakobi kirikus pühapäeval, 18. mail kell 13.

Tommy Svanborg
ja sõbrad Tantsukomiteest

Mälestuskilde ja uitmõtteid (VI)

Tapa 1935

Looduslikud tänavad, välja arvatud mõned peamagistraalid. Veel paar-kolm munakivisillutusega platsi.

Kevadel-sügisel ja suurte vihmade ajal – pori. Talvel – lumi ja hanged. Vanker ja regi sõiduteed ei vajanud. Piisas sellest, mida aeg ja koht pakkusid. Aga inimene? Oma tollal moes ja kasutusel olnud madalate kummikallaste, mis kingade peale tõmmati, vajas ta tahedat teed.

Soojal ajal käidi palju palja jalul. Unustamatult mõnus oli paterdada pärast viham sügavates veelompides. Talvel olid õnnelikud need, kel olid vildid või sääril. Kõrvaltänavana inimene ei vajanud sõiduteed, ta vajas kõnniteed käimiseks ja jalgrattaga sõitmiseks. Ja need olid olemas ka peaaegu 100%-lt.

Kui keegi omandas krundi, siis oli ta esimeseks kohustuseks ehitada piirdeed ja kõnnitee sinna kõrvale. Kõnnitee pidi olema meeter lai, kaldega väljapoole ja vihmavee äravoolukraaviga. Suvel tuli seda rohust, talvel aga lumest

puhastada. See ei tohtinud olla liialt mudane ega libe. Jõukamad tegid kõnnitee betoonist. Kõnniteedel hoidis politsei pidevalt silma peal. Tegi hoiatusi ja ka trahvisi, kui hoiatusi ei aidanud.

Eriti raske oli äärelinna majanikel talviti pärast ränka tuisiku, kui lumehanged ulatusid üle aiateivaste. Eelkõige neil, kel olid nurgakrundid või muidu pikk tänavapiir. Lumelabidas anti kätte igale pere liikmele, kes seda kanda jõudis. Mõnikord tuli kaevamistööd alustada juba öösel, et hommikuks oleks valmis kitsas käigurada üle pea ulatavate lumevallide vahel. Tollal olid tänavad ja liiklus inimesekesksed, inimese jaoks.

Tapa 2003

Igal tänaval on sõidutee. Parem või halvem, korras või mittekorras – aga ta on olemas. Auto vajab sõiduteed. Väljakud on asfalteeritud.

Kõnniteed on ainult sõidulinnas. Nad on tänapäevased – betoonplokidest. Neid ehitatakse igal aastal juurde ja need on kallid. Äärelinnas kõnniteid enam ei ole. Inimene peab käima sõiduteel, ja-

gama seda autoga. Ta peab olema valvas, et alla ei jää või poriveega üle pritsitud ei saa.

Esimene siseõhukemootoriga sõiduk veeres sõiduteele 1885. aastal. Tänapäeval on nende arv võrreldav inimeste arvuga maakeral. Ja nad veerevad kõikjal. Loomulikult on auto nüüd kuningas, tähtsam kui inimene. Ta nõuab sõiduteid, viadukke, kütusetanklaid, remonditöökojadasid. Ja kõnniteed kaovad, nende jaoks ei jätku enam raha. See on üks globaliseerumise ehk maailmastumise ilming, mis toob kaasa mugavusi ja loob samas ka ebamugavusi. See võtab loodusest kütust ja paiskab sinna tagasi reostust, kutsub esile avarisiidid ja sõdu, kus hukub ja sandistub miljonid inimesi. See tekitab rikkust ja vaesust.

Üha keerulisemad "sõidukid" vallutavad maad, õhku ja vett. Peatada nende arengut ja levikut ei saa. Küll saaks seda aga paremini reguleerida, juhtida! Aga kes ja kuidas? Praegu paistab tunneli otsas ainult nõrka valgust.

Lembit Jooris

ÜKS PILT

Tapa linna päästeteenistuse ja politsei uue hoone ehitusplatsil käib vilgas tegevus, sest hoone peab valmis olema juba selle aasta 29. oktoobriks.

Foto Heiki Vuntus

Tapa linna XVIII rahvajooksu juhend

Eesmärk – Populariseerida jooksuharrastust noorte ja täiskasvanute hulgas. Selgitada linna parimad jooksjad ning jooksude võitjad.

Aeg ja koht – Võistlus toimub 3. mail Tapa gümnaasiumi staadionil. Lastejooksu start kell 11.30, põhijooks kell 12. **Distants** – Alla 13-aastased 3 km, 13-aastased ja vanemad 8 km.

Osavõtjad – Vanuseklassid on järgmised: kuni 10-aastased, 11 – 12-aastased, 13 – 16-aastased, 17 – 35-aastased neid ja naised, 17 – 40-aastased

noormehed ja mehed, 36-aastased ja vanemad naisveteranid, 41 aastased ja vanemad meesveteranid

Registreerimine – Toimub vahetult enne jooksu alates kella 10-st, osavõtumaks 15 kr, õpilastele 10 kr, kuni 13-aastastele 5 krooni.

Autasustamine – Põhijooksu kolme parimat autasustatakse diplomi ja rahaga. Eraldi autasustatakse kuut parimat tapalast ning noorimat ja vanimat osavõtjat.

Alo Relli, peakohtunik

TEATED - KUULUTUSED - TEATED - KUULUTUSED

Müüa toidukartulit "Ants"
hinnaga 3 kr ja 50 senti kg.
Samuti **seemnekartulit "Ants"**
hinnaga 2 kr ja 50 senti kg.
Helistada telefonil 056 604 101

Tapa Jakobi koguduse korraldab 18. - 20. 07. **ekskursiooni Pärnusse ja Pärnumaale.**

Õbbimine Pärnu Jakobi koguduse hostelis. Huvilistel ühendust võtta kantselsei telefonil 032 200 99

EESTI JALGPALLI MEISTRIVÕISTLUSTE III LIIGA IDATSOON

SK Tapa jalgpallimeeskonna eedumängud 2003. a:

1. mai	SK Tapa – F.C.A. Estel-86, Tallinn
11. mai	SK Tapa – Flexa, Aseri
25. mai	SK Tapa – Orbiit, Jõhvi
8. juuni	SK Tapa – JK Voka
15. juuni	SK Tapa – FK Spartak, Tallinn
10. august	SK Tapa – Tallinna JK II
24. august	SK Tapa – Tempori, Kehra
14. september	SK Tapa – Alko, Kohtla-Järve
4. oktoober	SK Tapa – Tamme Auto, Kiviõli

Kõik mängud algavad Tapa staadionil kell 12.

Allan Vinter

TAPA LINNA RAAMATUKOGU

MAIKUUS RAAMATUKOGUS

30. maini on avatud Pirruse (Piret Mildeberg) näitus ASJAD ja PILDID
Jüri Mildebergi raamatuillustratsioonide näitus
30. mail 95 aastat keelekonverentsist Tapal

Tapa linna ajaleht Sõnumed Roheline tn 19, Arenduskoda Lehe tellimine ja üldinfo - tel/faks 20 026. Ajalehte saab lugeda - www. tapa.ee/arenduskoda/ajaleht, e-post: arenkoda@estpak.ee, arenduskoda@tapa.ee Toimetaja Heiki Vuntus - tel 20 026, mobiil 056 485 208 Küljendaja Liina Kald - tel 20 023, mobiil 052 87 998 Trükitud trükikojas Agur - Pikk 16 44307 Rakvere, tel 23 999 Trükiarv 600 Leht ilmub kaks korda kuus. Kuulutuste vastuvõtt Roheline tn 19, E - R kella 9 - 16. Toimetusel on õigus kirju ja teisi kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada.

Hoidmaks ära arusaamatusi, peab lehematerjal olema toimetuses hiljemalt leheilmumise nädala teisipäeval kell 10.